

Vergaderjaar 2019–2020

35 451

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2020 (Derde incidentele suppletoire begroting inzake Noodpakket banen en economie en overbruggingsfaciliteit IHC)

B

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 19 juni 2020

Vragen van de leden van de fractie van Forum voor Democratie

1

In welke mate heeft de ondersteuning van Royal IHC voor € 40 miljoen te maken met de COVID-19-crisis?

Antwoord

De ondersteuning van IHC staat los van de COVID-19-crisis. De problemen bij Royal IHC zijn ontstaan voor het uitbreken van de crisis.

2

Wat betekent in deze context «beschikbaar stellen»?

3

Gaat het hier om een lening tegen marktconforme voorwaarden?

4

Aan wie wordt het krediet specifiek verstrekt? Aan de stichting Continuïteit IHC? Of anders?

5

Is er een onderpand voor deze faciliteit en, zo ja, kan dat nader gespecificeerd worden?

Antwoord vraag 2 t/m 5

De Staat heeft een lening van € 40 miljoen verstrekt aan BV Finance Continuïteit IHC. Dit bedrag is op donderdag 4 juni jl. overgeboekt. De lening kent geen onderpand en is verstrekt tegen marktconforme voorwaarden.

6

In welke mate is de ontvanger solvabel?

Antwoord

De lening is onderdeel van een bredere herfinanciering die gericht is op versterking van de financiële fundamenteën van Royal IHC en daarmee op verbetering van de liquiditeit en de solvabiliteit ten opzichte van de situatie voor de herfinanciering.

7

Zijn er jaarverslagen gepubliceerd van de ontvanger?

Antwoord

De ontvanger van de lening betreft een nieuwe BV waarvan nog geen jaarverslagen beschikbaar zijn.

8

Waarom is er gekozen voor de vorm van een stichting als overnemende partij in het geval van IHC?

Antwoord

Gezien de aard van de herfinanciering diende rekening te worden gehouden met mededingingsaspecten van de transactie. De gekozen juridische structuur waar de stichting deel van uitmaakt voldoet hieraan.

9

Onder welke omstandigheden mag de betreffende stichting haar aandelen in IHC weer vervreemden?

Antwoord

De stichting heeft ten doel de continuïteit van IHC Merwede Holding B.V. De stichting kan de met haar aandelen IHC verbonden rechten uitsluitend uitoefenen in overeenstemming met dat doel.

10

En deelt de overheid – gezien de steun die thans wordt voorgesteld – in dat geval op enige manier in de opbrengst?

Antwoord

De Staat wordt geen aandeelhouder. De overbruggingsfaciliteit is bedoeld als een tijdelijke bijdrage aan de financiering van de onderneming. Hiervoor wordt een marktconforme vergoeding ontvangen.

11

Is de regering bekend met het artikel «Oud-Staatssecretaris Menno Snel commissaris bij IHC»?

12

Is de berichtgeving in dit artikel juist?

Antwoord vraag 11 en 12

Ja en de berichtgeving is juist.

13

In hoeverre heeft de overheid thans zeggenschap in het bestuur van Royal IHC en/of de stichting?

14

In de berichtgeving wordt aangegeven dat Menno Snel is benoemd als commissaris bij IHC namens de overheid. Is het juist dat dit namens de overheid is geschied?

15

Kan de regering toelichten hoe deze benoeming is verlopen en in hoeverre zij daar een rol in heeft gespeeld?

Antwoord 13 t/m 15

De overheid heeft geen zeggenschap in Royal IHC en/of de stichting. Als onderdeel van de transactie is overeengekomen dat de Staat één bestuurder mag voordragen voor de stichting en één bestuurder voor de Raad van Commissarissen (RvC) van IHC. De heer Snel is door de Staat voorgedragen als commissaris in de RvC van IHC. IHC heeft vervolgens de heer Snel benoemd.

16

Is de regering bekend met het onderzoek dat destijds is verricht naar SNS-Reaal en het functioneren van commissarissen namens de overheid? Deelt de regering de destijds getrokken conclusies uit dit onderzoek? Namelijk dat het wordt afgeraden om namens de overheid commissarissen te benoemen bij bedrijven die steun ontvangen?

17

Is de regering bekend met de bepaling in het vennootschapsrecht dat de commissaris het belang van de vennootschap dient?

18

Zo ja, in hoeverre kan de namens de overheid benoemde commissaris Snel dan het belang van de overheid dienen?

Antwoord 16 t/m 18

Ja, genoemd onderzoek is mij bekend. Ik ben mij er goed van bewust dat de commissaris die op voordracht van de Staat is benoemd bij Royal IHC het belang van de vennootschap moet dienen. Zeggenschap als zodanig is dan ook niet het beoogde doel van de voordracht door de Staat maar wel het zeker stellen dat er leden worden benoemd die door hun kennis, ervaring, normen en waarden invulling kunnen geven aan hun rol op een wijze die herkenbaar is voor de Staat.

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks

19

In welke mate is reeds gebruik gemaakt van de extra budgettaire ruimte?

Antwoord

In onderstaande tabel vindt u de budgetten die met de tweede en derde incidentele suppletore begrotingen zijn toegevoegd en de realisatie van deze maatregelen. Voor de garantiemaatregelen (BMKB-C, GO-C, garantieregeling voor kredieten tot € 50.000) geldt dat er pas kasuitgaven gerealiseerd worden op het moment dat de banken schade ondervinden op de leningen die ze hebben verstrekt onder de garantie.

Bedragen afgerond op € 1 mln	Kasmutaties		Budget *	Realisatie	Verplichtingenmutaties		Budget *	Realisatie **
	2e ISB	3e ISB			2e ISB	3e ISB		
Regeling								
Noodloket (TOGS)	1.170	-9	1.636	788	1.170	-9	1.636	788
Noodloket (TOGS) CN	0	9	9	3	0	9	9	3
BMKB-C	180		240	0	735		1.500	656
GO-C	1.000		1.000	0	10.000		8.500	388
Garantieregeling voor kredieten tot € 50.000 (Corona)		164	164	0		713	713	13
Qredits	25		31	6	25		31	6
ROM's	100		100	33	100		100	100
Bevorderen Ondernemerschap (waarvan IHC)		40	40	40		40	40	40
Subsidie maatregel telecom CN		2	2	0		2	2	2
Subsidie CN		5	5	0		5	5	0

*** Ontwerpbegroting plus mutaties 1° (voor zover van toepassing), 2° en 3° incidentele suppletoire begrotingen**

**** De verplichtingenrealisatie van de BMKB-C, GO-C en kredieten tot € 50.000 betreffen het totaal aan verstrekte kredieten uit de Coronamonitor van de Nederlandse Vereniging van Banken van 12 juni waarvoor de overheid met de voor de betreffende regelingen geldende percentages borg of garant staat. Voor deze regelingen representeert het getal dus niet de realisatie zoals blijkt uit de boekhouding van het ministerie.**

20

Voorziet de regering additionele verruiming, en zo ja, waartoe?

Antwoord

Het kabinet voorziet op dit moment geen verruiming van deze maatregelen. Dit pakket is inmiddels opgevolgd door het Noodpakket banen en economie 2.0, waarvan de aankondiging u middels een brief (Kamerstuk 35 420, G d.d. 22 mei 2020) heeft bereikt.

Vragen van de leden van de fractie van de PvdA

21

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of de deal aangaande de continuïteit van het bedrijf Royal IHC al is gesloten en, zo ja, of bespreking in het parlement nog wel tot een wijziging kan leiden.

22

Wordt daarbij het begrotingsrecht van de Tweede en Eerste Kamer wel ten volle gerespecteerd, mede gelet op de recente kritiek op de aanpak van het kabinet bij de aankoop van Air France-KLM-aandelen vorig jaar?

Antwoord vraag 21 en 22

De deal is inmiddels gesloten. In mijn brief aan uw Kamer d.d. 1 mei 2020 (Kamerstuk 35 300-XIII, E) heb ik aangegeven dat het kabinet de uitvoering van de aangekondigde maatregel zou starten aangezien uitstel van uitvoering van deze spoedeisende maatregel die in het belang van de Staat is, niet kan wachten tot formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal. Hiermee is gehandeld conform lid 2 van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016.

23

Waarom neemt de regering met dit pakket de risico's van de onderneming (deels) over, aangezien dit bij talloze ondernemingen voorkomt?

24

Kunnen die ondernemingen ook rekenen op steun van de overheid, waardoor financiers minder scherp beleid kunnen voeren; de financiers de lusten en de belastingbetaler de lasten?

Antwoord vraag 23 en 24

Aan de inspanning van het kabinet voor de continuïteit van IHC ligt een combinatie van factoren ten grondslag die ik in mijn brief d.d. 1 mei 2020

(Kamerstuk 35 300-XIII, E) heb toegelicht. De situatie van IHC was niet direct vergelijkbaar met die van andere ondernemingen. De steun aan individuele bedrijven wordt van geval tot geval beoordeeld. Hiervoor heeft het kabinet een afwegingskader steun individuele bedrijven opgesteld dat reeds door u is ontvangen.

25

Waarom heeft de regering hier niet eerst de markt zijn werk laten doen, door vermogensverschaffers de lasten te laten delen voor een doorstart en door het mogelijk heronderhandelen over de verkoopprijs van schepen en andere opdrachten?

26

Kan de regering aangeven in welke verhoudingen nu de lasten worden verdeeld tussen respectievelijk eigen en vreemd vermogen en de Staat?

27

Is daarbij een faillissement overwogen, waarbij de curator voor een doorstart zou kunnen kiezen?

Antwoord 25 t/m 27

Aan de aankondiging van de herfinanciering van IHC is een lang traject vooraf gegaan waarin met marktpartijen is gezocht naar een oplossing en waarbij meerdere scenario's zijn uitgewerkt. Dit heeft niet tot een bevredigende oplossing geleid. Door een extra inspanning van de Staat kon de impasse worden doorbroken en is na zorgvuldige afweging een oplossing gevonden die perspectief biedt voor IHC en daarmee ook van betekenis is voor het gehele Nederlandse maritieme cluster.

Er zijn hier veel verschillende individuele private partijen bij betrokken die mede afhankelijk van de omvang van hun aanvankelijke blootstelling aan IHC verschillende bijdrages aan de operatie leveren. Het is niet aan de Staat om de bedragen die deze partijen inbrengen bekend te maken. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de private inbreng vergelijkbaar is met die van de Staat, waarbij de gekozen instrumenten verschillen vertonen (de Staat werkt hoofdzakelijk met verzekeringen en garanties).

28

De regering beargumenteert dat bij een faillissement via de exportkredietverzekering de overheid een grotere bijdrage kwijt zou zijn dan thans, kan de regering dit nog eens uitrekenen?

Antwoord

Een faillissement in april jl. zou naar verwachting tot een direct opeisbare schade op onder de exportkredietverzekeringen afgegeven contragaranties en werkkapitaalverzekeringen hebben geleid van € 395 miljoen. Dat is aanzienlijk hoger dan de voorlopige schadevergoeding van € 167 miljoen waartoe nu besloten is en waarvan op termijn maximaal € 67 miljoen kan worden gerecupereerd.

29

Waarom stelt de regering dat de Staat dan het volledige uitstaande bedrag van € 395 miljoen kwijt zou zijn, want ook bij een faillissement had de curator alle schuldeisers laten meebetalen en had de curator moeten aantonen dat de «rest»-schade deze omvang zou hebben; een verzekering keert niet het volledige uitstaande bedrag uit, maar alleen de aangetoonde schade.

30

Waarom wekten de bewindspersonen in hun brief van 1 mei 2020 de indruk dat dit het slechtste scenario zou zijn?

Antwoord vraag 29 en 30

Faillissement zou hebben geleid tot een discontinuïteit en daarbij zouden de afgegeven polissen en garanties onder de exportkredietverzekering per direct opvraagbaar worden. Het klopt dat er vervolgens schade gerecupereerd zou kunnen worden. De verwachting hierbij was gegeven de bestaande verpandingen en schulden dat in een dergelijk scenario weinig gerecupereerd had kunnen worden en daardoor een schade tot aan het maximale uitstaande bedrag in de verwachting had gelegen.

31

Was het niet beter geweest als de Staat pas na een faillissement, bij een doorstart, zou instappen met al dan niet-ricodragend vermogen en het inzetten van bestaande regelingen voor innovatie, werkgelegenheid, enzovoort?

Antwoord

Voorafgaand aan het besluit dat nu is genomen, zijn alle mogelijke scenario's waaronder een faillissement zorgvuldig afgewogen. Onder de gegeven omstandigheden was de gekozen oplossing de beste oplossing voor de continuïteit van de onderneming en de belangen van de Staat.

32

En zorgt de regering door nu al royaal garant te willen staan voor grote bedragen in alle scenario's er niet voor dat de andere financiers achterover kunnen leunen, want «de overheid doet toch wel mee», zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Antwoord

Naast de Staat zijn er veel verschillende individuele private partijen betrokken bij de herfinanciering van IHC die mede afhankelijk van de omvang van hun aanvankelijke blootstelling aan IHC verschillende bijdrages aan de operatie leveren.

33

Welke garanties kan de regering geven dat hier een scherpe business case onder ligt en dat de marktpartijen niet alleen de lusten maar ook de lasten dragen?

34

Is daarbij overwogen een (tijdelijke) aandelenparticipatie te nemen, zodat de Staat ook kan delen in de winst, waarop een business case zal zijn gericht (anders doen marktpartijen uiteraard niet mee)?

Antwoord vraag 33 en 34

De basis voor de herfinanciering van IHC is een businessplan opgesteld door het Industrieconsortium dat zich aan IHC heeft gecommitteerd. Dit businessplan is gevalideerd door een externe consultant en gericht op de continuïteit van IHC. De specifieke inzet van een overbruggingsfaciliteit, naast generieke instrumenten, beoogt slechts een tijdelijke betrokkenheid van de Staat en daarbij lag een aandelenparticipatie niet direct voor de hand.

35

Is er ook overwogen of er overleg kan worden gevoerd met andere landen die bijvoorbeeld schepen afnemen of waarvoor werkgelegenheid van belang is, om te kijken of zij bij kunnen dragen aan de redding van IHC?

Antwoord

Door de betrokkenheid van het industrieconsortium bij de herfinanciering en de ontwikkeling van het nieuwe businessplan voor IHC is er een directe aansluiting bij de belangrijkste klanten van IHC in binnen- en buitenland.

36

Ten slotte schrijft de regering nu 395 miljoen euro af op de verzekering, maar de pot van deze verzekering moet kostendekkend gefinancierd worden uit de premies. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of daarmee de ruimte voor andere schadeclaims beperkt is, dan wel dat ook hier de overheid additioneel moet bijdragen.

Antwoord

Zoals in de Kamerbrief toegelicht schrijft de regering geen € 395 miljoen af, maar € 167 miljoen waarvan op termijn € 67 miljoen kan worden gerecupereerd. In het meest ongunstige scenario lijdt de Staat hiermee een definitief verlies op deze interventie van € 100 miljoen. In het meest gunstige scenario (afhankelijk van de voorspoedige oplevering van schepen) zal het definitieve verlies € 36 miljoen bedragen. De exportkredietverzekering (EKV) is een kostendekkende faciliteit die de regering ter beschikking stelt aan het exporterend bedrijfsleven. Op basis van premies uit het verleden is er ruimte om schades op te vangen. Zo bedraagt de begrotingsreserve EKV per 31/12/2019 € 390 miljoen.

Vragen van de leden van de fractie van Partij voor de Dieren

37

Hoe komt de regering erbij dat Royal IHC ook een «reguliere recessie» had doorstaan? Had de regering ook zonder de coronacrisis Royal IHC gesteund om te kunnen overleven?

Antwoord

In onze gezamenlijke brief van 1 mei 2020 stellen de Staatssecretaris van Financiën en ik dat de Staat met dit pakket «het maximale» heeft gedaan «om IHC een stevige basis te geven voor de toekomst. De bijdrage van de Staat is proportioneel, mede in het licht van de reeds uitstaande schuld, en de lasten van de herstructurering zijn gelijkwaardig verdeeld over alle partijen.»¹

38

Betekent dit dat verdere steun in de toekomst is uitgesloten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Met de aangekondigde maatregelen is een goede basis gelegd voor de continuïteit van IHC. Het is prematuur om vooruit te lopen op andere scenario's.

39

En waarom heeft de regering besloten Royal IHC financieel te steunen zonder duurzaamheidsvoorwaarden te stellen?

Antwoord

Het kabinet vindt dat alle bedrijven zich moeten houden aan de gangbare normen rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en het kabinetsbeleid omtrent duurzaamheid. Dit geldt niet alleen voor bedrijven die steun ontvangen. Daarbij komt dat in Nederland het overgrote deel van de bedrijven zich bewust is van de eigen maatschappelijke verantwoorde-

¹ Kamerstuk 35 300 XIII, E, blz. 4.

lijkheid. Daar waar de steun aantrekkelijke mogelijkheden biedt om grote stappen te maken, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid of opleidingsplekken, kunnen hierover aanvullende afspraken worden gemaakt. In het geval van IHC zijn de technologie en producten van belang om duurzame investeringen, zoals de aanleg van windparken op zee en pijpleidingen, mogelijk te maken. Ook door de ontwikkeling van duurzame oplossingen zoals door LNG aangedreven baggerschepen draagt IHC bij aan de verduurzaming. Voor IHC zelf zijn de mogelijkheden om zelf groene investeringen te doen relatief beperkt.

40

Mocht IHC ondanks deze (zoveelste) kapitaalinjectie van de regering alsnog niet gezond door de coronacrisis kunnen komen, is de regering dan bereid om IHC alleen nogmaals financieel te ondersteunen als het bedrijf een exit-strategie vormgeeft, zodat het vanaf 2025 geen fossiele activiteiten meer faciliteert?

Antwoord

Met de aangekondigde maatregelen is een goede basis gelegd voor de continuïteit van IHC. Het is prematuur om vooruit te lopen op andere scenario's.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes